

رئیس - تصویب شد پیشنهادی است از طرف جمعی از آقایان خوانده میشود (تقاضای مذکور بعبارت ذیل قرائت شد)
 نظر باینکه زمانی چند پیش از این دوره تقنینیه باقی نمانده و موافق نظامنامه داخلی شصت و جمیع کمیسیونها باید تجدید شود و همچنین هیئت رئیسه و اداره مباشرت و اگس این قلیل مدت هم صرف تجدید انتخابات شود قوانین مهمه باقی میماند این بنده پیشنهاد میکنم که یک رای کلی برای بقای همین شب و هیئت رئیسه و اداره مباشرت و کمیسیونهای مابله گرفته شود اگر مجلس تصویب نماید دیگر تجدید انتخاب نشود.

رئیس - مخالفی هست ؟
ده روز الملک - بنده با یک کلامه مخالفم کنوشته شده است چندروز باخر مدت تقنینیه باقی مانده است چندروز باقی نمانده است ومدتی باخر دوره تقنینیه مانده است.

رئیس - چندروز نوشته نشده است نوشته است زمانی چند - رای میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نرند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد - یک ماده هم مخیر کمیسیون داده اند این را هم میدهم طبع کنند برای روز سه شنبه و دستور سه شنبه سه و نیم بیروب مانده راپورت کمیسیون بودجه راجعه به ۱۵۲۰۰۰ تومان حقوق برگشتن دربار - راپورت کمیسیون بودجه راجعه بپستونون قانون انتخابات را هم از مخیر برسید معلوم میلود برای روز سه شنبه حاضر نشود شش ماده است رجوع شده است حوزه بند هم هست حالا اگر حاضر شد آن مقدم است اگر نشد دستور همین است از آقایان خواهش میشود که هر چه اصلاح راجع باین مسئله کالان شورش ختم شد دارند بفرستند که آنها را رجاع بکمیسیون کنیم.

میرزا یاقوب - چند دفعه در اینجا اظهار شده قانون راجع بپیرم سازی حاضر شده و تقاضا شده است جزء دستور گذاشته شود حالا بنده تقاضا میکنم که جزء دستور جلسه آتی گذاشته شود.

رئیس - چرم سازی را ممکن است برای دستور روز پنجشنبه قرار بدهیم .
افتخار الواعظین - اگر برای سه شنبه قانون انتخابات حاضر نشود مانعی نی بینیم که آن قانون چرم سازی هم جزء دستور شود.

رئیس - جزء دستور پنجشنبه قرار دادیم .
 (آقای رئیس حرکت کردند مجلس نیم ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۳۰۴

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه

۱۵ شهریور سال ۱۳۲۹

آقای رئیس سماعت ونیم قبل از غروب بصندلی ریاست جلوس و پس از ده دقیقه مجلس افتتاح گردید .

آقای میرزا رضا خان صورت مجلس قبل را قرائت نمودند .

غائبین بدون اجازه - دکتر اسمعیل خان - میرزا علی اکبر خان دهخدا - ادیب التجار غائبین با اجازه

دکتر امیر خان - شبانی - دکستر علیخان - حاج میرزا رضا خان .
 آقایانیکه از وقت مفرره تأخیر نموده اند میرزا یانس دوساعت و ۵ دقیقه معدل الدوله یکساعت و ۲۰ دقیقه میرزا ابراهیم قی ۵۰ دقیقه - نیر السلطان یکساعت و ۲۰ دقیقه .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه نیست ؟
 (اظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد راپورت کمیسیون بودجه راجعه به هشتاد و نه هزار تومان و کسری حقوق اشخاصی که از بودجه دربار موضوع شده راپورتنی که سابقاً داده شده بود چون ماده بندی او بطور صحیح نشده بود راپورت جدیدی که ماده بندی شده طبع و توزیع شد قرائت میشود .
 (راپورت بعبارت ذیل قرائت شد) بتاریخ ۱۶ شوال المکرم ۱۳۲۹ راپورت کمیسیون بودجه مطابق مواد ذیل به مجلس شورای ملی تقدیم می شود :

ماده ۱- مبلغ هشتاد و نه هزار و هشتصد و چهل و هفت تومان و یکقران و مقدار دوهزار و هفتصد و هشتاد و هشت خروار و بیست من غله و یکهزار و نهصد و پنجاه من حقوق اشخاصی که جزء دربار سلطنتی منظور بوده و حاله وزارت دربار از جزء بودجه خود خارج نموده است مبلغ شانزده هزار و دویست و چهل و پنج تومان و چهار هزار نقد و مقدار شصت و بیست و پنج خروار و شصت و سه من غله و سیصد و شصت و شصت و شصت و پنج من کاه بموجب دوفرد طبع شده و ضمیمه آن شامل ۴۹ قلم کلیه مقطوع و بقیه بموجب مواد همه قسمتی مقطوع و قسمتی برقرار میشود .

ماده ۲- حقوق از یکتومان الی دویست و چهل تومان ابقاء میشود .
 ماده ۳- حقوق از دویست و چهل تومان الی شصت تومان بمدای کسر نثت ابقاء میشود کسر نثت باید طوری مراعات بشود که از دویست و چهل تومان نقصان حاصل نکنند .
 ماده ۴- حقوق متجاوز از شصت تومان بالاتراز شصت تومان قطع و بقیه بعد از وضع نثت بر قرار میشود .
 ماده ۵- اشخاصی که نقد و جنس دارند نقد آن مطابق ماده ۳ و ۲ و برقرار و جنس آن مقطوع است ماده ۶ اشخاصی که جنس فقط دارند کاه آن مقطوع و غله از قرار سه تومان تسعیر و موافق ماده ۳ و ۲ و ۴ نقداً درباره آن برقرار میشود .
 ماده ۷- متوفیات این حقوقات مطابق قانون متوفیات باید مجری و معمول شود .

ماده ۸ - حقوق اشخاصیکه در ماده ۱ مقطوع شده از این قانون مستثنی است.
رئیس - مذاکرات در کلیات هنوز تمام نشده است آقای میرزا داود خان -
میرزا داودخان - دو راپورت در کمیسیون بودجه آمد یعنی یک راپورت از کمیسیون بودجه پیشنهاد شده بود که یک ماده او مقطوعی است که عبارت است از ۱۶ هزار و ۲۴۵ تومان و ۴ هزار نقد و مقدار ۶۲۵ خروار و ۶۳ من غله و ۳۶۰ خروار و ۶۵ من کاه که قطع کرده و باید کمال تشکر را از کمیسیون داشت و یک ماده دیگر

بر قراری است که معین فرموده اند از یک تومان الی ۲۴۰ تومان و از ۲۴۰ تومان الی ۶۰۰ تومان و از ۶۰۰ تومان بیلا را قطع کرده اند و خیلی مرحمت فرموده اند عقیده بنده اینست که این راپورت در مجلس مطرح نشود و بطوریکه گفته شد راپورتیکه ۶ ماه قبل مدتی در کمیسیون زحمت کشیدند و بدقت باین اشخاص رسیدگی کردند او باید در مجلس مطرح مذاکره شود بجهت این که این راپورت که بمجلس آمده است اساسی شده که نمیشود رأی داد اشخاص را بنده مبینم که ابدأ مجلس سزاوار نیست رأی بدهد در حق آنها حقوق برقرار شود مثلاً محمد حسین خان خوراکیز رحیم خان خوراکیز با استاد یحیی طبایح استاد یوسف طبایح از بن قبیل بسیار است خیلی خوب آشنیز یاطیبا سلطنتی بوده ولی امروز شغلشان معلوم است و متوانند نوب بازار یکدکان باز کنند و کاسبی کنند و گذران خودشان را پیدا نمایند اگر بنا شود که مجلس بخوراکیز یا آشنیز حقوق بدهد بنده بتمام آشنیز های این شهر حق میدهم که بیاینده حقوق بگیرند همینطور ابوالحسن یک خاصه تراش از این قبیل فراوان است که میتوانند بروند کاسبی نمایند از آن جمله است مشهدی ولی محمد خیاط میرزا ابراهیم خان خیاط باشی که سابقاً هم وکیل مجلس بوده است من از طرف او قسم میخورم که هیچوقت حاضر نیست مواجب بگیرد بجهت این که الان درب اربک دکان دارد و ده نفر شاکر دارد و یقیناً هم مواجب نمیخواهد همین طور حسن خان قاپوچی علت این که چهار صد تومان یا ۴۲۰ تومان بایند باو مواجب داد چیست اگر هم باید باو مواجب داد و ماهی بیست تومان کافی است دیگر چهار صد بیست تومان برای چه از همه اینها مضحک تر بعقیده بنده این است مجلس رأی بدهد که بعمله طرب مواجب بدهد محمدخان صله طرب چهل تومان یک چیز خیلی غریبی است از آنها بگیریم میرسیم باشخاصی که باستیاد خدمت کرده اند که بریروز آقایان سلیمان میرزا یکی دوفرد از آن اشخاص را فرمودند مثلاً از آن قبیل سدیدالملک است سدیدالملک چرا باید مواجب بگیرد این عبارت اگر قوه ناطقه داشت و میتوانست حرف بزند بیان میکرد که سدیدالملک در بیمار دمان مجلس چطور شرکت داشته شمر معروف که توگرو بردی اگر جفت اگر حاق آید اگر استیاد شده که کسی بمن کار ندارد و هر کاری دلم خواست میکنم و خودم راهم مقصر نمیدانم اگر هم مشروطه شده که مواجب خودم را میگیریم اگر این راپورت را در نظر بگیرید چون جزء دویست و چهل تومان حقوق داشته باید ابقاء شود چیز دیگر که بنده توضیح آنرا از تمام ۱۸ نفر اعضاء کمیسیون بودجه میخواهم اینست که در فرد بیست و هفتم دفعه اول قلم یازدهم نوشته شده است لطفعلی خان اسد - السلطنه دویست و بیست تومان بازجا - دیگر که مال اشخاص است که از دویست و چهل تومان بیلا دارند فرد سی و یکم قلم پنجم نوشته است لطفعلی خان اسد السلطنه یا نصد و دو تومان و پنج هزار از این قید شود میشود هفتصد و بیست و دو تومان و پنج هزار پس وقتی که مجلس باین راپورت رأی دادر دو

قلم را تصویب کرده است و لطفلی خان نباید از حقوقش کسر شود زیرا که در دوجا قید کرده است تصور میکنم که اعضاء بوجه درست دقت نکرده اند عذر میخواهم یک چیز دیگر را خواش میکنم متعجب خودشان توضیح بدهند سرپر روز فرمودند بعضی اشخاص هستند که پیر مرد هستند و قوه و استطاعت ندارند که کار بکنند و نباشد حقوق آنها را قطع کرد چرا که زن و بچه و عیال دارند بندهم باین فرمایش همراه هستم ولی حاج سرور خان اعتماد العزم عیسی خان خواجه و غیره ما چندتا زن و بچه دارند بچه حساب دولت باید دوست و چهل و هشت تومان بیسی خان خواجه مواجب بدهد چون خواجه است بچه جهت بحاجی سرور خان دوست و هشتاد تومان باید مواجب داد بنده هیچ صلاح نمیدانم این را بپورت در مجلس مطرح شود من پیشنهادی که آقای محمد هاشم میرزا کرده اند و بنده هم امضاء کرده ام عتقیده ام این است که آن قرائت شد رای گرفته شود .

حاج شیخ اسدالله - یکنه را برتری از کمیسیون بوجه آمده است این است که طبع و توزیع شده حالا در سابق در کمیسیون چه مذاکره کرده اند مثلا آن مطلب در دست ما نیست که بتوانیم داخل مذاکره آن شویم ولی بعضی از اشخاص را که اسم بردند که حقوقشان حقوق اداری است نباید در میان این اشخاص بعضی باشند که حقوقشان حقوق اداری باشد بنده اطلاع ندارم ممکن است باشد ولی اینکه میفرمایند فلان کس طباطبائی از این جهت حقوق او حقوق اداری است بنده آن را تصدیق نمیکند شاید لفظ طباطبائی معرف او بوده حالا چون جزء بوجه در بارش مقید کرده است بفلان شخص طباطبائی یا فلان بیختمت یا فلان مهتر این را نبیند دلیل قرار داد و گفت حقوق آن ها اداری بوده مگر اینکه از خارج معلوم بشود و باید از خارج فهمیده که این حقوق اداری بوده یا شخصی نه اینکه چون اینجا نوشته فلان شخص طباطبائی یا خاصه تراش را که حقوق اداری بوده است و حقوق را برای این شغل میگرفته است بله باید از خارج معلوم کرد والا شاید این لفظ معرف آن خاصه تراش است و یک حقوق شخصی داشته چون در آنجا سهل الوصول بوده و در جزو آنجا بوده است اگر هم بعضی از اینها حقوقشان اداری باشد باقی اینها مثل سایر ارباب حفرق هستند و باید جزء دیون عمومی جمع بکنند و این اشخاص و اشخاص دیگر که دارای حقوق هستند فرقی ندارند و در غالب وزارتخانها مثل وزارت تلگراف و وزارت پست هم اینقسم ارباب حقوق هستند و همچنین در وزارت خانهای دیگر در وزارت خارجه هستند در همه این ادارات امن این معمول بوده و حالا هم اینها را جزء دیون عمومی محسوب نموده اند هیچ دلیل ندارد که اینها را خارج از دیون عمومی فرض کنیم اینجا راپورت را که طبع کرده اند برای اینست که نمایندگان نظریات خود در تمام اینها بکنند و اگر اطلاعی دارند که اعضاء کمیسیون بوجه ندارند اطلاع بدهند و بعضی اشخاص را که سزاوار نیست حقوق بدهند پیشنهاد کنند قطع شود و اینکه فرمودند دلیل نمیشود که بکلی این را برتری که از کمیسیون بجمع آمده است غلط باشد ترتیبی بهتر از این که عرض کردم برای این تصور نمیکند پیشنهادی هم

بتر از این که شده است نمیدانم والا اگر بنا باشد ما داخل اشخاص بشویم بکنند راکلیه ابقا و بکنند کلبه مقطوع نائیم انصاف نیست حالا اگر گویند بعضی هستند که استحقاق ندارند همه ارباب حقوق همین طور هستند و اختصاص بوجه در بار ندارد و اگر نباید بگیرند در بار تمام ارباب حقوق باید بگیرند بگیرند و هر کاری میکنید بکنند باید بکنند و اگر باید بگیرند باید بگیرند ترجیح بلامر جبهه ندارد هر چه میکنید نسبت بتمام ارباب حقوق باید بکنید میفرمایند بعضی اشخاص هستند که مخالف این اساس هستند و برخلاف مشروطیت بعضی اقدامات کرده اند همان مطلب اول که عرض کردم جواب این را میدهد شما که بصیرت دارید چه اشخاصی بوده اند که برخلاف بایرند این اساس اقدامی کرده اند پیشنهاد بکنید که فلان اشخاص حقوقشان باید قطع شود والا بعضی آقایان که میفرمایند بعضی از این اشخاص استحقاق ندارند و بهمین جهت این را برتری را رد میکنند صحیح نیست اگر بایند داخل اشخاص شد و تصویب ترتیبی داد که مقدار این که از بیست تومان الی دوست و چهل تومان الی دوست و چهل تومان الی ششصد تومان برتری که کمیسیون پیشنهاد کرده تصویب شود منتهی اینکه هر کس استحقاق ندارد پیشنهاد کنند قطع شود بنا بر این عرض کردم بهتر این ترتیب است که کمیسیون پیشنهاد کرده گمان میکنم ترتیبی باشد و اشکالی ندارد و با فرمایشات ایشان هم متناقض نیست

حاج شیخ علی خراسانی - اول بجهت رفع اشتباه چون بنده اعضاء کمیسیون هستم عرض میکنم این اشخاص که آقای میرزا داود خان اسم بردند اغلب همانها هستند که مقطوع شده است حالا اگر یک رای یادو رای پیدا شده است که نمیشناخته اند اعضاء کمیسیون موافقتی در حق آن ها نداشته اند اگر آقایان میشناسند پیشنهاد کنند اما در کلبه آن ها که مقطوع شود بنده مخالفم و در واقع عقیده مسلکی بنده اینست که بچه بچه نباید مواجب بکسی داد بچه اسم و رسم و فقیر باشد چه غنی و لو بقال باشد ولو آقا زاده فلان السلطنه باشد هر کس خدمت میکند باید حقوق بگیرد هر کس نمیکند نباید بگیرد ولی در این راپورت کمیسیون در جلسه گذشته بنده عرض کردم که دو راپورت باید از کمیسیون داده شده باشد حالا اگر آن مذاکرات اولی را راپورت ندادند و ثانی را داده اند چه عرض کنم زحمتی کشیده است کمیسیون قریب دو ماه هم جمع افراد را نگاه کرد و یک راپورتی داد و جمیع اشخاص را یکی یکی مطرح مذاکره قرار دادند که نسبت بحال آنها این قرار گذاشته شده است و بعد هم راپورت را دیر دادند گویا آن راپورت مطرح نشده است که نداده اند طبع و توزیع نشود و یا بواسطه اینکه ۸۰۰ قلم است گفته که نمیشود بکنند بکنند بکنند یعنی جزئیات او را نمیشود مفصلاً ذکر کرد این بود که بطور مختصر راپورت دادند که زودتر از مجلس دادند ممکن بود خیلی فایده کلی ببریم و ممکن است در یکی دو جلسه بگذرد ولی بنده عرض میکنم این راپورت با آن راپورت اولی خیلی فرق دارد قریب ۲۵ هزار تومان فرق دارد بنده در جلسه

گذشته عرض کردم باید بطریقی که سابق در کمیسیون مذاکرات شد در واقع خیلی زحمت کشیدند و بهمان اشخاصی که بطور دقت نگاه کردند هر کس سزاوار بود دادند و بهر کس که سزاوار نبود قطع کردند بهمان ترتیب کمیسیون نگاه کند و ترتیب صحیحی بدهد و اطلاعی اگر هم لازم است دوباره کسب نمایند اگر و کلاهی اعتماد دارند بهمان رای و تصویب کمیسیون رای خواهند داد و تصویب خواهند کرد و اگر اعتماد نداشته باشند و بخواهند افراد را حساب بکنند و نظریات کمیسیون را ببینند آن وقت هم نظری که خودشان دارند پیشنهاد کنند دیگر آنکه گویا در صورت مجلس نوشته شده بود و قرار شده بود که در بودن وزراء این لایحه مطرح شود و حالا باز بدون حضور وزراء اینجا مذاکره میشود و وزیری حاضر نیست و تا نظرات وزراء در اینجا معلوم نشود نمیشود مذاکره کرد .

رئیس - بوزیر مالیه اطلاع داده شده است که حاضر شود .
آقای میرزا مهر تقی قلیخان - یک مذاکره در اصل حقوق میشود که آیا این حقوق صحیح است یا خیر و بکنند اگر هم میشود در اینکه این ترتیب پیشنهاد بشود یا نشود استماع میکنم از آقایان که توجه بفرمایند که بنده درست توضیح بدهم و گویا از اول تا آخر درست توضیح داده نشد کلبه این حقوق که در این منکنت داده میشود میتوان گفت که هیچکدام از روی استحقاق واقعی و از روی خدمت اداری و ترتیب صحیحی داده نشده شبهه نیست که اگر هم یک ترتیب خدمتی بوده است آنها بی ترتیب بوده است پس این حقوق و سایر حقوق ها مثل هم هستند و هر کسکی شود باید جاری شود اما چون نمیتوانیم تمام را قطع بکنیم لهذا قرار شد که اصلاحاتی بشود و در مجلس سابق بنا شد که اصلاحاتی شود در بوجه کشوری این بود که در بوجه کشوری آنچه که ممکن بود نظرات بکنند کردند و خود بنده هم حاضر بودم قریب چهل پنجاه روز ترتیب نظر کردن درش غور می کردم بچه قسم باید ترتیب این را بدیم و بچه شکل داخل نظرات شویم بترتیب تومانی حساب کردند بنده نشد باشد که یک قاعده کلی در نظر بگیرند و داخل نشوند در جزئی یکی از آن فوائد کلی این بود که در حقوق اشخاصی که معلوم الحال بودند و حقوقشان هم تقریباً تادویست تومان بودند بکنند این بود که تقریباً در مستمریات هیچ نظری نکرده و همه را ابقا نمودند ولو اینکه در داخل مستمریات هم خیلی اشخاص بی استحقاق بودند و بیجهت میگرفتند همچنین یک قاعده مرت بکنند که هیچیک از شاهزادگان ابناء سلطنت را از دوازده هزار تومان و وزراء زام از شش هزار تومان زیادت ندهند و باین ملاحظاتی که کلی بود داخل شدند بعد بنده هم بطور کلی و توزیع شد و بنظر آقایان رسیده و در همه مملکت هم منتشر شده است داخل در جزئیات شدند از آنجمله یکی هم همین حقوق بوده است که جزء دربار بود و همیشه از دستگاه سلطنتی دریافت میکردند آنها را چون از آن ترتیب خارج کرده بودند جزو دربار محسوب کردند که گاز همانجا بگیرند و بنده یک جهت بکلی بصلی بدستگاه سلطنتی داده شود در این

دوره جدید هم که میخواست امورات بجاده صحیحی بیفتد اینطور مقرر شد که آنچه مستمری خور است از ادارات خارج نموده داخل در دیوان عمومی شوند و بگرتبه یک قرار دیوانه آتیه داده شود بطوریکه همه آقایان مسبقاً در آنچه در ادارات پست خانه و تلگرافخانه و کشیکخانه و نظام بود تمام اینها خارج شدند و داخل شد دیوان عمومی و یکی از آنها همین بود که جزء بوجه سلطنتی بود و تقریباً یکصد و پنجاه هزار تومان میشد قرار شد بکمیسیون بوجه بفرستند و فرستادند کمیسیون بوجه هم بطوریکه گفته شد مدتی زحمت کشید و نظرات شخصی کرد در آنها و هر طور هم که بکیشرفت کرد تا زمانیکه بنده در کمیسیون بودم همینطور مرتب بود این اوقات گویا اشکالی تصور کردند که این ترتیب جدید را پیش آوردند بنده آن ترتیب را هم منکر نیستم و هر قدری هم که لازم بود دقت شده است نهایت هریک از ما که بدقت ملاحظه بکنیم باز ترتیب واقعی بدست نمی آید و این را برتری هم که حالا بجمع پیشنهاد شده است با این هم موافقم اگر آقایان دقت بفرمایند معلوم خواهد شد که چندان تفاوتی ندارد مثلا یک قانونی که وضع میکند یا خیر و بکنند اگر هم میشود در اینکه این ترتیب پیشنهاد بشود یا نشود استماع میکنم از آقایان که توجه بفرمایند که بنده درست توضیح بدهم و گویا از اول تا آخر درست توضیح داده نشد کلبه این حقوق که در این منکنت داده میشود میتوان گفت که هیچکدام از روی استحقاق واقعی و از روی خدمت اداری و ترتیب صحیحی داده نشده شبهه نیست که اگر هم یک ترتیب خدمتی بوده است آنها بی ترتیب بوده است پس این حقوق و سایر حقوق ها مثل هم هستند و هر کسکی شود باید جاری شود اما چون نمیتوانیم تمام را قطع بکنیم لهذا قرار شد که اصلاحاتی بشود و در مجلس سابق بنا شد که اصلاحاتی شود در بوجه کشوری این بود که در بوجه کشوری آنچه که ممکن بود نظرات بکنند کردند و خود بنده هم حاضر بودم قریب چهل پنجاه روز ترتیب نظر کردن درش غور می کردم بچه قسم باید ترتیب این را بدیم و بچه شکل داخل نظرات شویم بترتیب تومانی حساب کردند بنده نشد باشد که یک قاعده کلی در نظر بگیرند و داخل نشوند در جزئی یکی از آن فوائد کلی این بود که در حقوق اشخاصی که معلوم الحال بودند و حقوقشان هم تقریباً تادویست تومان بودند بکنند این بود که تقریباً در مستمریات هیچ نظری نکرده و همه را ابقا نمودند ولو اینکه در داخل مستمریات هم خیلی اشخاص بی استحقاق بودند و بیجهت میگرفتند همچنین یک قاعده مرت بکنند که هیچیک از شاهزادگان ابناء سلطنت را از دوازده هزار تومان و وزراء زام از شش هزار تومان زیادت ندهند و باین ملاحظاتی که کلی بود داخل شدند بعد بنده هم بطور کلی و توزیع شد و بنظر آقایان رسیده و در همه مملکت هم منتشر شده است داخل در جزئیات شدند از آنجمله یکی هم همین حقوق بوده است که جزء دربار بود و همیشه از دستگاه سلطنتی دریافت میکردند آنها را چون از آن ترتیب خارج کرده بودند جزو دربار محسوب کردند که گاز همانجا بگیرند و بنده یک جهت بکلی بصلی بدستگاه سلطنتی داده شود در این

حقوق را بفر استحقاق میدانم تمام اشکال از آن نظر میشود بنده گمان میکنم خیلی خوب است اما چکنم که رسم این منکنت اینطور بوده است و لابد باید در این هشتاد هزار تومان همان نظری را بکنیم که در آن شش کسور کرده ایم و تفاوتش هم خیلی کمتر میشود و این صد و چهل و هشت هزار تومان و کسری که عرض کردم از بوجه درباری خارج شده ۵۰۰۰۰ تومان و خوردگی از این بی اساس بود که در دوره استبداد صغیر از طرف دولت برقرار شده بود و قطع شد و بکلی رد شده بعد از آن بعضی اشخاص مخصوص بوده اند که درباره آنها هیچ جای شبهه نیست هر کس نظر کند میدانم که ابد آن ها سزاوار حقوق نیستند آنها را هم بکلی خارج کردند که در فرد عیلهه است گویا بنظر آقایان رسیده باشد باقی ماند اشخاص مشکوک در آنها هم یقیناً اشخاص بدون استحقاق هست اشخاص با استحقاق هم میشود گفت که هیچ نیستند پس باین ترتیبی که نوشته شده است برای گذراندن این امر خیلی مطلب سهلی است کمیسیون ابقای تا ۲۴۰ تومان را رای داده حالا اگر بعضی از نمایندگان میفرمایند که ۲۴۰ تومان زیاد است پیشنهاد کنند کمتر ابقا شود یکی هست میگوید تا صد تومان باید ابقا شود و از صد بنا بقطع شود مقصود این است که بهر شکل میتواند پیشنهاد کند جلو نظرات بسته نشده است آنچه بیک ما حق داریم این است که تا آن نقطه آخرش نظر کنیم مانعی ندارد ولی نباید اساساً این راپورت را رد کرد زیرا یک زحمتی کشیده اند و آخر دوره مجلس هم هست و باید تکلیف این معلوم شود اینها هم جزء دیون عمومی است و دیون عمومی هم خیلی بیش از اینها است اگر خرابی در آن هست که خیلی بیش از این ها است اگر هم آبادی دارد که اینها هم مثل آنها است و اما آن تفاوتی که فرمودند بین این دو پیشنهاد است بنده بجهت آن اطلاعاتی که دارم عرض میکنم گویا ۲۵۰۰۰ تومان تفاوت این راپورت با آن راپورت قدیم باشد و با این تلتی که کم کردند و اشخاص غیر مستحق هم که خارج شوند بنظر بنده تفاوتش بیش از هفت هشت هزار تومان نمیشود و در هفت هشت هزار تومان خیلی سهل است که یک نظر ثانوی بشود پیشنهادی بشود ممکن است که پیشنهاد کنند که ۱۲۰ تومان را نباید دست زد و گویا پیشنهاد هم شده است و این گویا صحیح باشد و بهتر از بی ترتیبی است و در آخر عرضم عرض میکنم و عذر میخواهم برای اینکه زیاد حرف زدم اگر از روی یک قانون صحیحی یک شخصی محروم بود بهتر است از اینکه نظرات چهار پنج نفر مستحق و غیر مستحق معلوم نشود پس این قانون شامل میشود تمام اینها را و همه ملاحظه در آن شده است مگر آن اشخاص معلوم را که هر کدام بنظرشان برسد پیشنهاد کنند قطع نشود و گمان میکنم ما بین پیشنهاد کردن هم تفاوتی که بین این دو راپورت هست رفع شود و هم اشخاصی که مستحق نیستند خارج شوند و نظرات زیاد در این هشتاد و نه هزار تومان و خوردگی شده خیلی بهتر از آن نظرانی است که در آن پنج کسور سابق شده است

حاج سید ابراهیم - اولاً باید دانست که حقوق جزئی نیست که ما آنها را قطع بکنیم این را در سه قوی نیل جزء دربار کرده بوده اند و باین عنوان قطعش کردند حالا مجلس هر چه را تصویب بکند یک حق جدیدی است و این مسلم است که این عبارت را هم نوشته است که فلانقدر مقصود است این مسامحه است بلکه باید نوشت که فلانقدر رابر فراد کردیم و بعضی اشخاصیکه یک دلیل دیگر مثل ارشد السلطنه و غیره بواسطه یک عملی بر خلاف مشروطیت مثل قهرمان خان و امثال اینها نموده اند این برقرار شده است این ربطی ندارد باین موضوع بجهت اینکه اشخاصیکه برضد اساس مشروطه اقدام کرده اند باید آنها را از عطیه دولتی محروم کنیم فرق نمیکند قهرمان خان حاج الدوله باشد یا دیگری بنده که مراجعه کردم می بینم باز آن نظر حق در تمام جزئیات منظور نشده است و اینها بجهت ابقا شده و حال آنکه نباید ابقا شود و بقیه بنده آن اشخاصی که بواسطه یک تصدیق باید حقوق آن ها قطع شود غالباً هستند غالباً عرض کردم بجهت این که غیر غالب هم پیدا میشود که مستحق هستند ولی این میزان که در کمیسیون بوجه داده شده خیلی زیاد است ملاحظه که میکنیم می بینم دولت اینقدر نباید عطیه کند که برای صدفنر تا ۲۴۰ تومان برقرار کند و برای دوست سید صدفنر تقریباً ششصد تومان برقرار کند اینقدر عطیه فوق العاده هم نباید دولت با این ضیق مالیه بکند این است که بنده پیشنهاد کرده ام و این پیشنهاد شده با این راپورت ثانوی تفاوتش قریب ۱۷۰۱۶ هزار تومان میشود و خیلی فرق دارد بنظر بنده اگر فقره بقره خوانده شود بهتر است با استثنای اشخاصیکه بواسطه مساجرات حقوقشان قطع میشود باقی اینطور شود
رئیس - مذاکرات در کلیات کافی نیست؟
حاج وکیل الرعایا - اولاً چون مکرر در اینجا اظهاراتی شده که این جزء بوجه سلطنتی شد خیلی لازم میدانم که عرض کنم بطور مسلم این طور نیست از آن سائلی که از سه ۱۳۲۵ درش مذاکره بوده است و این مجلس ختم خواهد کرد یکی این مسئله است نظر مجلس سابق بر قرار یك وظیفه به چیز بیشتر نبوده است یکی استحقاق اشخاصی که اگر این حقوق نباشد هیچ ماش دیگری نداشته باشند نظرشان باین بوده است که آن اشخاصیکه معاششان از این محل است که از دولات وظیفه میبرند که اگر نداشته باشند راه معاش دیگری ندارند و دولت هم استمداد پرداخت او را نسبتاً بعموم داشته باشد تا اقتدر را آن مجلس سابق متعاقب نکرده این يك نظر مجلس سابق بود نظر دویمش این بود آنها یک وظیفه میبرند و قابل کار هم هستند باین نظر هم یک چیزی درباره آنها برقرار کرد و در عوض از آنها کار بخواهند نظر سبمی نظر اجباری بود یعنی اشخاصی که احترام يك دولتی اجازه نمیداد که بکلی حقوق آنها را قطع کند مثل ظل السلطان و آقای شماع السلطنه و امثال آنان این نظر اجباری بود و نمیخواست که کلیتاً قطع کند و اما چیزی که در اینجا هیچیک از آقایان اظهار نکردند آن این

است که يك چیزی که در اینجا باید بعمل بیاید و نیامده است و از مختصات وزارت مالیه است. وزارت مالیه باید قبلاً تمام نظرات خودش را در این مطلب بنماید. هفت وزیر را میگویم که بفرمایند حالا میآید اینجا معاونش را هم نمیگویم که بفرمایند میآید وزارت مالیه را میگویم یعنی آن هیئتی که مجتمعاً ششصد هزار تومان پول میگیرند برای نظر باینکارها آن هیئت را میگویم وزارت مالیه باید معلومات خودش را تا آنجائی که قانون حق با او داده است بگندولاند همه وقت کمیسیون بودجه کار خودش را میکرد اگر غیر از این بود بنده گمان نمیکنم که غیر از اینهم باشد و این مسئله اگر تا بحال عمل نشده خوب است از این بيمد عمل بشود که پس از اینکه وزارت مالیه تحقیقات خودش را کاملاً میکرد بدون ملاحظه و مضایقه آنوقت تصویب و کلاً لازم بود و روی آنها در اینجا البته قانونی است و باید باشد و اگر این مسئله عمل میشد خیلی اشکالات رفع میشد خواهید فرمود شما گفتید موافق معلوم میشود مخالفت خیر اینطور نیست این بعضی مطالبی بود که لازم بود عرض شود و یکی اینکه فرمودند جبهه بودجه سلطنتی بوده خیر این چیزی است که مشکوک مانده است از آنوقت تا بحال یکی دیگر آنکه خواستم نظر مجلس سابق را عرض کنم حالا میرویم سراغ بنده موافق بعد از اینکه آن دوره عمل حقوق و قطع او را گذرانید اعتراضی که با کردند و چندان هم بی حق نبود این بود گفتند که بهتر این بود که يك ترتیبی اتخاذ میکردید آن اشخاصی که هیچ نیباید برنده بلعامه قانونی مینوشیدند کاینها بلا حظاتی حقوقشان قطع است و باقی را میگفتند نسبت ببلع بپیرند تومانی بکفران و دوران بگیرند این اعتراضات را خیلی با کردند و چندان هم نمیشد بگویم ناحق است برای اینکه اگر میخواستیم حقانیت را عمل کرده باشیم باید که تمام این پول بصرفی برسد که دوش هیچ حرف نباشد و همه آقایان میدانند جهات عیدیه هست که بنده نباید بگویم حالا آمده ام آن ترتیب را اتخاذ کرده ام که نظر شخصی یکتقدری توی آن نباشد و گمان نکنند که اعمال غرض شده است و اما آن اشخاصی که نباید برنده اینک از تسلیات اولیه است ولی نباید داخل یکی یکی شد فقط باید يك ماده پیشنهاد کرد که آن اشخاصی که این صفت را دارند بکلی از حقوق و وظیفه مستقیمی که از دولت میگرفتند محروم هستند تا چه وقت باشد که از حقوق منکفی هم محروم باشند و حالا نمیشود باینکه ما میخواهیم اسامی آنها را در مجلس خودمان یکی یکی بگویم و پیشنهاد بکنیم در صورتیکه این وظیفه وزارت مالیه است اگر کسی دید که وزارت مالیه عمل نکرده است بآن ترتیبی که لازم بود آنوقت موقع سؤال و استيضاح است اما برای هر يك از اینها بخواهیم مذاکرات بکنیم گمان میکنم که از وظیفه مجلس خارج است اگر از اول وزارت مالیه اینکار را نکرده است حالا باید بدانند که کار خودش را بکنند.

محمد هاشم میرزا - آقایانیکه موافق
 بودند چند نظر داشتند گفتند که بنده باید بنظر پیورم ورد کنم یکی از آقایان نظرشان این بود که آن راپورت اولی کمیسیون هم موافق با واقع نیست و ممکن است اشکالات با آنها وارد کرده بنده هم تصدیق میکنم و میگویم آنچه طوری نوشته شده است که اشکال نداشته باشد ولی باید بنظر آورده که اگر بنا شد ما يك امری را بنوانستیم بواقف برسیم افلا با قرب مجازش باید برسیم که بگوئیم اگر بواقع امر نرسیدیم قریب با توافق شدیم که اگر راه علم بر ما مسدود بود افلا بظن قوی توانستیم با و عمل بکنیم نه اینکه بکلی صرف نظر کنیم البته هر چه رسیدگی بشود بهتر است و در کمیسیون بودجه آنها را کاملاً رسیدگی کردیم و هیچکس نفر از نمایندگان آنها بود و يك کمیسویی بود که مرکب از احزاب بود از قبیل حاج میرزا رضا خان و شاهزاده سلیمان میرزا و منتصر السلطان و حاج سید ابراهیم و آقا میرزا یاسن از تمام وکلای قنات بود و از احزاب هم بودند که با تمام مجلس نسبت با آنها جای تردید نبود و تصور میکردیم که این مسئله يك مجلس خواهد گذشت و حالا آن آقایان هم که تصور میکنند که آنها اشکال دارد بنده عرض میکنم که واقعاً اشکال این خیلی آسان است آن راپورتی که در کمیسیون بودجه بدقت رسیدگی شده بفرمایند طبع و توزیع شود و بدست آقایان داده شود از قبیل اهدائی و دموکرات که در مجمع خودشان بنشینند و مذاکره کنند و يك رای قطعی پیدا کنند شاید در دو روز یا سه روز این مسئله بگذرد و بعد بایتم در مجلس يك ساعت دو ساعت بتوانیم رای بدهیم و بگذرد اما اگر بنا باشد اشخاصی که اینقدر دقیق هستند بگویند شاید پنج شش نفر باقی باشند که بی مصرف و یا صحیح است او که باز افلا مصادیقی ملین است فقط حکم بر مهموم است و ممکنست که بنده نفر و صد نفر صحیح باشد و تمام آنها که هست صحیح نباشد بجهت اینکه او تخمین تر است و يك چیزی را تخمین می کنند که متناسب باشد مثل گنجشک و کبوتر که از گنجشک بزرگتر و از کبوتر کوچکتر ولی بگوئیم از قبیل کوچکتر و از پشه بزرگتر که اینقدر فاصله بینش باشد همان راپورتی که نسبتاً دقت شده است همان را بخوانند و بنده طبع و توزیع کنند باینکه که کدام از اینها اقرب واقع است الحمد لله همه محاسبند و همه مطلعند میتوانند که در خارج رسیدگی کنند و بدانند که آن اقرب واقع است آنرا رای بدهند اگر که این عقرب بواقع است این رازای بدهند ولی بنده افسوس بخورم از زحمت سه ماهه که کشیده شده است در کمیسیون که آن دقت نظرانی که کرده اند يك تناسبی داشته است و اینکه حاج وکیل الرعایا فرمودند که باید وزارت مالیه در این نظر کند در آن وقت که مرحوم صنیع الدوله وزیر مالیه بود این را با وزیر دربار مذاکره نموده بود و شرحی نوشته است که در کمیسیون مذاکره شده است و معاونش هم از طرف او بنده است نه اینکه گمان کنند که کمیسیون بودجه بدون اطلاع وزیر مالیه این را پیشنهاد کرده باشد در تمام این مذاکرات با معاون مالیه در کمیسیون حاضر بوده و با سر رشته دار کل بوده است و هم در زمان حکیم الملک که از طرف ایشان هم کمال دقت شده است بعضی مواد هم که محتاج به توضیح بوده است بواسطه تحقیقات بنانه برای جلسه آتی که مین شود این طبعیکه

بوده است کسی است مصادیق هست یا مفهوم حرف است بجهت این را مواجب داده اند باینکه يك طبخ از کلیایگان آورده اند مواجب داده اند یا طبخ ناصرالدین شاه مظفرالدین شاه بوده است و چون حقوق اداری آن وقت ترتیب دیگر بوده است نه این بوده که مثل حالیه ماهی پنجاه تومان مثلاً با يك مستخدم اداری بدهند صد تومان در سال يك آبادی میدادند و يك صحرای آخوری در سال یا نصد تومان مواجب داشت و همین حقوق اداری او بوده است آن وقت سالیانه میگرفتند چه خاصه تراش وجه طبخ و غیره عوض اینکه ماهی هشت تومان بگیرد مثلاً سالی هشتاد تومان میگرفت چنانچه آقا میرزا داود خان بعضی آن ها را فرمودند دیگر من لازم نمی دانم که تکرار شود و تصور میکنم اگر آقایان با این مفهوم کلی رای بدهند بعد پیشان شوند و معلوم شود برای اشخاصی بوده که هیچکس نمیتواند برای او تصویب مواجی بکنند و از يك مردمی باین ترتیب بگیرند و بهر دم دیگری بدهند و اینهم که گفته میشود کار وظیفه مجلس نیست لذا کرده شود برای چه وظیفه مجلس نیست بنده عرض میکنم که اگر یستی جلسه هم برای این مسئله مذاکره کنند بجا است مثلاً برای فروش فلان پستخانه یا سیم تلگراف چند روز یا یکروز مجلس معطل می شود برای ده تومان دامن یک نفر يك جلسه مذاکره میکنند بلا تکلیف میماند دوپاره بمجلس میآید و در جلسه مذاکره میکنند هیچوقت خسته نمیشود در اینجا که لازم است انگار خود را بدقت بکار ببرند باین بی پولی که هشت هزار تومان تفاوت این است اینجا خسته میشوند و میخواهند زود رای گرفته شود بنده پیشنهاد کرده ام و تقاضا نموده ام که آن راپورت اول کمیسیون بودجه را هم طبع و توزیع کنند آقایان باینکه اگر باز این را تصدیق کردند بنده عرضی ندارم ولی بدون اینکه هر دو را مقابل هم نهینند بنده استعدا میکنم که رای ندهند.

حاج عز الممالک (مخبر) - اینجا مکرر گفته میشود که راپورت سابق که چون بنظر آقایان رسیده است مثل این است که واقعا سابق يك رسیدگی کامل نسبت باین اشخاص شده است و از روی استحقاق يك حقوقی برای این اشخاص مین کرده اند یا بعضی را صحیحاً رد کرده اند از کمیسیون سابق چون راپورتی داده شده است و کمیسیون هم بلا حظه اینکه شاید اسباب اشکال شود رای نداد که ما هم چه راپورتی بدهیم باینجهت اسباب اشکال شده است بنده میتوانم يك مفهوم ثابت کنم که آن کمیسیون هم ملاحظه صحیحی نکرده است و همان کسی را که شاهزاده سلیمان میرزا شاهد حال خودشان قرار دادند بنده هم خودم از اشخاصی هستم که عقیده اینست که باید حقوق اقطع شود و مجازات باین قهرمان خان حاجی بالدوله است در صورت سابق می بینم رای داده اند که تمام حقوق او ابقا شود در صورتیکه باینچنین رای داده شده است نمیتوان گفت که نظرات کمیسیون سابق تمام صحیح بوده است که در آن صورت کرده بنده منصوصاً دفاع میکنم و میگویم که نظرات آنها صحیح نبوده است و اینکه میگویند ما این اشخاص را نشانخته رای داده ام ما قطع کردیم که اگر اینطور نباشد و در تحت يك قاعده کلی

ناید يك ترتیبی نخواهد داشت حالا هم عرض میکنم که مجلس نمیتواند ششصد و پانزده نفر اشخاص هر کدام را فرد بنشینند و رای بدهند زیرا اگر نمایندگان در هر يك از این اشخاص هر کدام يك نظری داشته باشند و باید که پیشنهاد بکنند چه خواهد شد با این دوره تقنینی که نخواهد رسید وزارت مالیه را که دليل میآورند کمیسیون با حضور همان معاون و سر رشته دار شکل مذاکرات زیاد کرده و پس از مذاکرات زیاد نظریات آنها با نظریات کمیسیون موافق بود و کمیسیون همچو صلاح دانست که تمام این اشخاص در تحت يك قانون کلی بیایند و گمان میکنم که کسی هم مخالف نباشد که این در تحت يك قانون کلی بیاید منتهی استثناء و آن نسبت باشخاص بود که باید حقوق آنها قطع شود و چند نفر هستند که با آنها شاید حقوق داد این را هم کمیسیون نظر کرده و يك چیز تازه نیست که آقایان گفته باشند بنده هم میگویم که نباید داد بنده هم پیشنهاد میکنم آنها هم پیشنهاد بکنند برای بدهند که نسبت ببعضی اشخاص مقطوع بکنند این دليل نیست که سایر حقوق ملتمس در تحت يك قانون کلی قرار ندهیم البته این استثناء را در اد آن استثناء راجع میشود بآن ماده استثنائی که هشتاد و یک هزار و یک تومان را ۳۶ هزار تومان کرد پس این هیچ اشکالی ندارد و گمان می کنم ایرادی نداشته باشد اما يك مسئله که آقای آقا میرزا داود خان سؤال کردند و خواهش کردند که مگر جواب بدهد عرض میکنم که اغلب آن کسانی را که اسم بردند جزو معظومین هستند و اینکه نسبت بحقوق اداری صحبت میشود که اغلب این حقوق اداری است بنده عرض میکنم که این حقوق اداری نبوده است کلیه شش کرور با هم حقوق با سامی مختلفه از دولت گرفته میشد مثلاً فلان سید در فلان سرحد پنج تومان میگرفت یا دیگری بود جرد در بار بود یا جرد وزارت خانه بود (وزارتخانه نمیشود که بدهد همه آنها دست شاه بود هر چه میخواست بهر کس میداد) منتهی کمیسیون مالیه نسبت باین اشخاص نظر کرده و جزء يك کرور هر قدر که سابق میدادند جزء بودجه دربار سلطنتی او را مجزا از خودش کرد یا کمیسیون مجبور بود که این موارد را پیشنهاد کند و با عقاید بنده اینست که اگر حالا رای ندهند نه اینکه باین چیزی که کمیسیون رای داده است رای بدهند بلکه می توانند همه قسم پیشنهاد بکنند (ولی اگر این مسئله را قطع نکنیم و يك ترتیبی برای این حقوق ندهیم گمان میکنم غیر از اینکه يك زحمت کلی برای وزارت مالیه است علاوه بر زحمتی که بمجلس وارد میآید برای این که دوره تقنینی نزدیک است باخر برسد و ممکن است مسایب این مجلس و آن مجلس تنها بواسطه هرايش زیادی که بوزراء میدهند اجازه داده شود که این حقوق با آنها داده شود و اگر اجازه داده شود یکساله آن هشتاد هزار تومان است مثل اینکه در زمان وزارت مالیه مرحوم صنیع الدوله اجازه دادند و گرفتند آن وقت تا شما بیایید که سؤال و استيضاح کنید يك ضرر کلی بباله مملکت وارد میآید باینکه بنده حق این بود که امروز داخل بشوند در مواد و رای بدهند بهر اندازه ای که نظر دارند

رئیس - حالا مذاکرات را در کلیات کافی

میدانید (گفتند کافی است) يك فقره پیشنهادی هم از طرف آقای محمد هاشم میرزا شده است و اگر اجازه میدهید که داخل در مواد بشویم ولی در آن تقاضا بدو آید برای میگیریم یعنی اون در پیشنهاد آقای محمد هاشم میرزا رای میگیریم و بعد داخل شدن در مواد بهتر است والا مقصود معلوم نمیشود برای این که ممکن است بعضی عقیده شان این باشد که ترتیب دیگری پیشنهاد شود و آنها هم رد خواهند کرد پس اگر اول در پیشنهاد محمد هاشم میرزا رای بگیریم بعد برای داخل شدن در مواد بهتر است

آقای میرزا هم تقاضای قلیخان - این ترتیب که فرمودید تصور میکنم که حاجت برای گرفتن نباشد بجهت این که یا باید این راپورت محل توجه و نظر شود یا ترتیب سابق در هر صورت رای بگیرد که داخل در مواد شویم اگر مجلس رد کرد که معلوم است پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا هم تصویب شده است و اگر هم رد نشود آن رد شده دیگرش نالشی ندارد.

رئیس - بنده در این باب اصراری ندارم ولیکن فرض بفرمایید که رای گرفتیم که داخل در مواد بشویم و باخیر و رای منفی شد آنوقت مقصود معلوم نمیشود بواسطه اینکه بعضی هاشمک است صلاح ندانند که چنین لایحه بمجلس بسایند و بترتیب دیگر بیاید آنها هم رد خواهند کرد آنوقت مقصود معلوم نخواهد شد (پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا که با مضای سیر نفر از نمایندگان رسیده بود بعبارت ذیل قرائت شد) در خصوص هشتاد و نه هزار تومان حقوق درباری بنده پیشنهاد می کنم بهمان ترتیبی که در کمیسیون بودجه بجز رسیدگی شده است در مجلس مقدس مطرح شود.

رئیس - رای می گیریم باین تقاضا آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (رای مشکوک شد).

رئیس - دوباره رای می گیریم آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (جمعی قیام نمودند)

رئیس - ۳۲ نفر است از ۷۳ نفر تصویب نشد رای میگیریم که داخل در مواد شویم یا نه؟

مقیم السلطنه - این يك مطلبی است که راجع بیودجه مملکتی است و وزراء هم باید در نظر بنمایند لازم است که وزیر مالیه حاضر باشد و داخل در مذاکرات بشویم در اینجا مکرر میکنند که وزیر مالیه با معاون وزارت مالیه در کمیسیون بودجه حاضر شده و در مذاکرات شرکت داشته است من این را کافی نمیدانم وزارت مالیه باید در این باب نظرات خودش را کتباً بمجلس پیشنهاد کند آن وقت مجلس ببیند که میتواند که داخل در آن شود یا نه فرضاً از يك تومان تا ۲۴۰ تومان را کمیسیون ابقاء کرده است ولی معلوم نیست که وزارت مالیه هم تصویب کرده است که این مبلغ یا زیاد تر یا کمتر باشد ولی اگر مجدداً بوزارت مالیه اعلام شود که نظرات خودش را کتباً پیشنهاد بکنند آن وقت هر آئی که داده باشیم از وظیفه خودمان خارج نشده ایم.

حاج عز الممالک - رقمه وزارت مالیه در کمیسیون قرائت شد و اگر آقایان صلاح بدانند حالا هم قرائت شود وزارت مالیه هم عقیده خودش

اظهار کرده است که حقوق این اشخاص داده شود ولی راجع باین قانون معاونشان تشریف داشته اند و باطلاع و صلاح ایشان اینطور تصویب شده است ممکنست رقمه وزارت مالیه اگر اینجا است قرائت شود (بعضیون ذیل قرائت شد)

مجلس شورای ملی - در خصوص ۱۰۲ هزار تومان حقوق دیوانی اعضای دربار سابق که مدتی است صورتش را از وزارت مالیه بمجلس شورای ملی تقدیم کرده بود و کمیسیون بودجه هم حقوق مزبور که جرح و تعدیل شده تا کنون صورت مزبور را بوزارت مالیه معاودت نداده و رسماً راجع بحقوق درباری بوزارت مالیه و چیزی مرفوم نفرموده اند که تکلیف صاحبان آن معلوم شود چون صاحبان حقوق مدت دو سال است قبض مواجب خود درانگرفته ولی انداره مزاحم وزارت مالیه هستند و با هر روزه بوزارت مالیه برای صدور قبض خود حاضر میشوند لهذا وزارت مالیه تمنا دارد که حقوق درباری راجعه دستور کرده که زودتر صورت مصوبه از مجلس بگذرد و بوزارت مالیه ارسال فرمایند که تکلیف وزارت مالیه و صاحبان حقوق از باب تصدور قبض دوساله آنها معین شود و رفع مزاحمت وزارت مالیه از این باب بشود بقین است توجه مخصوص را در این مورد مبذول فرموده و تکلیف حقوقات درباری را زودتر معلوم خواهند فرمود.

حاج سید ابراهیم - اینطور خیلی خوب است ولی میدانم در کمیسیون بودجه در کلیاتش باز اختلاف میشود هیچ فرق نخواهد کرد اگر برگردد بکمیسیون بودجه باین معنی که يك میزان کلی از آراء مجلس در دست داشته باشند که مثلاً يك تومان تا صد تومان را ابقا میخواهند بکنند و بیشتر را ابقا نکنند در این باب ابتداء باید کلیاتش در مجلس معلوم شود آنوقت آن اشخاصی که بقیه استحقاق هستند قطع شود و باقی را در تحت قاعده کلی بیآورند و الا اگر کلیاتش معلوم نشود با اسباب مزاحمت خواهد بود.

رئیس - در این باب گویا مذاکرات پیش از این لازم نباشد رای میگیریم به پیشنهاد آقای معزز الملک

حاج عز الممالک - بنده این پیشنهاد را قبول دارم و تقاضا میکنم که برگردد بکمیسیون ممکن است که نظر آقایان هم مینظر باشد

رئیس - تقاضای مخبر بر میگردد به کمیسیون تقاضای مقیم السلطنه را با وجود این رای بگیریم یا خیر؟

مقیم السلطنه - خوبست مقرر فرمایید قرائت شود (بعبارت ذیل پیشنهاد آقای مقیم السلطنه خوانده شد) بنده پیشنهاد میکنم که این لایحه بوزارت مالیه راجع شده نظریات قضی آنوزارتخانه را بخواهند.

مقیم السلطنه - عرض میکنم پس از اینکه بکمیسیون ارجاع شد و دو مرتبه بمجلس آمده ممکن است همین ایرادات را بکنند حالا که مخبر قبول کرده بهتر اینست که در موقعی که این لایحه در کمیسیون است از وزارت مالیه هم بخواهند که نظریات خودش را کتباً پیشنهاد کنند در صورتیکه این را قبول کنند لازم برای گرفتن نیست

رئیس - پیشنهادی از طرف آقای معزز الملک

شده است خوانده میشود و رأی میگیریم (بعضون ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که این لایحه ثانیاً بکمیسیون بودجه برگشته حقوق بعضی که حق ندارند قطع شده مابقی در تحت فائده کلی بجلس بیاید.

مهر زالملك - در اینجا در اینکه قاعده کلی لازم است در باب حقوق و جرح تعدیل آنها هیچ حرفی نیست و الامجلس شورای ملی با اینوقت که باقی مانده است و قانون انتخابات در دستش هست نمیتواند وقت خود را صرف مفصله مشتمل مذاکره بکند و از همین نقطه نظر پیشنهاد محدهاشم میرزا هم رد شد ولی از طرف دیگر بنا این ترتیبی که حالا هست از قراریکه بعضی از آقایان نمایندگان بعضی هائی ترتیب داخل شده اند و همین ملاحظه نباید این پیشنهاد باین ترتیب رأی گرفته شود بجهت اینکه آنوقت بنده میترسم که بیايد این هر دو رد یا اینکه بلا تکلیف بماند همانطور که گفتمند در خارج يك اقدامی بکنند و يك ترتیبی بیرون قوض این حقوق را صادر کنند و این حقوق را بگیرند ولی اگر برگردد به کمیسیون و جرح و تعدیل صعیبی عمل بیاید و تکلیف معلوم شود خیلی بهتر خواهد بود هلی الخصوص که کمیسیون بودجه باز است که هر يك از نمایندگان که اطلاع داشته باشند میتوانند بیرون اطلاعات خودشان را بگویند و اگر این لایحه برگردد بکمیسیون و دوباره آن کسانی که حق ندارند از خزانه دولت حق ببرند حقوق آنها قطع شود و مابقی که استحقاق آن بول را دارند در تحت يك فائده کلی بیاید و بجلس رایز برده بدهند خیلی بهتر و آسانتر خواهد بود.

رئیس - ده دقیقه تنفس است (بعد از تنفس مجدداً جلسه تشکیل شد).

رئیس الوزراء - چون قشون ما در این مدت صاحب منصب صحیح نداشتند و تنظیم آن اهمیت دارد لهذا تقاضا کرده ام که بوجوب این لایحه بیست نفر صاحب منصب سوئدی از برای قشون استخدام شود و تقاضا میکنم که بقوریت بگذرد (لایحه مزبوره بعبارت ذیل قرائت شد).

مقام محترم مجلس مقدس شورای ملی - با کمال افتخار لایحه قانونی جوف را که راجع با استخدام صاحب منصب و صاحب منصبان جزء برای تشکیلات جدید و قشون دولت علیه است پیشنهاد و بر حسب لزوم تقاضا مینماید که بقوریت از تصویب مجلس مقدس بگذرد برای استحضار خاطر نمایندگان محترم اظهار میدارد که در لایحه قانونی جوف فقط رعایت صرفه جوئی دولت را ننموده بلکه باین ترتیب تشکیل و تنظیم قشون ایران با عناصر و دلایلی که فعلاً وارد است صورت اجرا میباشد در لایحه که با کمال افتخار پیشنهاد و تقدیم مجلس مقدس میشود تأسیس مدارس نظامی نیز قید شده است و البته آقایان نمایندگان محترم تصدیق خواهند فرمود که تأسیس مدارس نظامی مهمترین و لازم ترین مسائلی است که در موقع تشکیلات قشون باید رعایت شود علاوه علت عمل ضعف قشون ایران تا بحال نداشتن صاحب منصب کل و جزء تربیت شده و تعلیم یافته بوده است برای اینکه تشکیلات جدید

قشون بوجه احسن انجام یابد و لوازم آن کمال رعایت شود بامشورت صاحب منصبان سوئدی لایحه قانونی جوف را پیشنهاد و تقدیم مجلس مقدس نموده ضمناً اظهار میدارد که لایحه مزبور فقط قسمتی از لایحه عمومی تشکیلات قشون است که عمأقرب بشکل بودجه قشونی پیشنهاد مجلس مقدس خواهد شد در این لایحه استخدام چهارده نفر صاحب منصب صف و سه نفر صاحب منصب اداری و سه نفر صاحب منصب جزء پیشنهاد میشود وزیر جنگ نجفقلی بختیاری (لایحه قانونی راجع با استخدام صاحب منصبان خارجه برای تشکیلات قشون ایران مجلس شورای ملی قانون ذیل را تصویب و والا حضرت اقدس نایب السلطنه امر با اجرای آن میفرمایند .

ماده ۱ - قشون دولت ایران در تحت تعلیم صاحب منصبان خارجه که از زوری انتخاب مجلس شورای ملی دولت ایران استخدام میشوند اداره خواهد شد صاحب منصبان مزبور مأمور هستند که تشکیلات قشون را موافق بهترین تعلیماتی که مطابق اصول جدید نظام باشد تربیت نمایند .

ماده ۲ - عده صاحب منصبان که از دولت سوئد استخدام میشوند فعلاً و موقتاً بچهارده نفر صاحب منصب صف و سه نفر صاحب منصب اداری منحصر و محدود می شود .

ماده ۳ - سه نفر صاحب منصب جزء دیگر نیز برای معاونت صاحب منصبانی که در ماده فوق ذکر شده است برای تشکیل (کادر) قشون و تعلیم صاحب منصبان جزء و افراد تأیید استخدام میشوند

ماده ۴ - (۱۴) نفر صاحب منصب صف بطریقه ذیل در نظام تقسیم میشوند :

وزارت جنگ - (سه نفر صاحب منصب) بیاده نظام ۶ نفر (سواره نظام ۲ نفر) (تویخانه یک نفر) (مدرسه نظامی ۲ نفر)

ماده ۵ - سه نفر صاحب منصب اداری نیز به رتبه ذیل تقسیم میشوند .
وزارت جنگ - یک نفر صاحب منصب (بیاده نظام - نفر) (سواره نظام) (تویخانه - نفر)
ماده ۶ - تقسیم صاحب منصبان جزء بطریقه ذیل خواهد بود - سواره نظام یک نفر - صاحب منصب جزء - تویخانه یک نفر - مدرسه نظامی - صاحب منصبان جزء یک نفر
ماده ۷ - برای استخدام چهارده نفر صاحب منصب صف و سه نفر صاحب منصب اداری و سه نفر صاحب منصب جزء مبلغ (۵۸۳۷۳۰) قران اعتبار بوزیر جنگ داده میشود .
ماده ۸ - صورت جزء اعتبار مزبور از این قرار است .
یک نفر صاحب منصب که بعنوان رئیس هیئت صاحب منصبان استخدام میشود ۶۵۱۰۰ قران - هفت نفر صاحب منصب قشونی از قرار نفری (۳۲۵۰۰ قران - ۲۲۷۸۰۰ قران
شش نفر صاحب منصب قشونی از قرار نفری ۲۶۰۴۰ قران (۱۵۶۲۴۰) قران
یک نفر صاحب منصب اداری (۴۴۰۰) *
یک نفر صاحب منصب اداری (۳۲۵۰۰) *
یک نفر صاحب منصب اداری (۲۶۰۴۰) *

سه نفر صاحب منصب اداری
از قرار نفری ۱۰۸۰۰ قران (۳۲۵۰۰) قران
۵۸۳۷۳۰ *

ماده ۹ - تقسیم صاحب منصبان کل و جزء مطابق فهرست ذیل است :

نوع خدمت و رتبه که باید در نظام سوئد دارا باشند	جمع جزء
رئیس مستخدمین نظامی	۱
سلطان برای بیاده نظام	۱
سلطان برای تویخانه	۱
سلطان برای اداره مباشرت	۱
سلطان برای بیاده نظام	۲
نایب اول	۳
سلطان برای اداره مباشرت بیاده نظام	۱
سلطان برای سوار نظام	۱
نایب اول	۱
صاحب منصب جزو	۱
تویخانه نایب اول برای تویخانه	۱
صاحب منصب جزء	۱
برای اداره مباشرت تویخانه و سوار نظام	۱
مدرسه نظامی نایب اول	۱
صاحب منصبان سلطان برای بیاده نظام	۱
مدرسه صاحب نایب بیاده نظام	۱
منصبان جزء صاحب منصب جزء	۱
مجموع	۲۰ نفر

تهران ۱۳۲۹
رئیس - چون تقاضا کرده اند در فوریتش باید رأی بگیریم در فوریت مخالفتی هست (گفتند خیر)
رئیس - رأی میگیریم در فوریت این لایحه آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - تصویب شد گویا مقصود اینست که در همین جلسه مذاکره شود .

رئیس الوزرا - بله

رئیس - در این باب مخالفتی هست ؟

حاج شیخ اسدالله - عتیقه بنده اینست که این ورقه طبع و توزیع شود که خاطر آقایان نمایندگان مسوق شود و یک نظر در مواد آن بکنند و منافی با قوانینش هم نیست که دقتی در جزئیات این لایحه بشود تا اینکه از روی بصیرت رأی داده باشند .

رئیس - رأی میگیریم که در همین جلسه مطرح بشود یا خیر آقایانیکه تصویب میکنند که در همین جلسه مطرح بشود قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - تصویب شد مذاکره در کمیته است مخالفتی هست ؟

ارباب کیمضرو - این طوریکه اینجا رتبه حقوق و سایر چیزهای این صاحب منصبان را تعیین کرده اند میخواستم شتوال بکنم که آیا قبل از وقت استعزاجی از آن ها کرده و آن ها را راضی کرده اند یا فعلاً این یک تعینی است که میکنند عتیقه بنده این بود که فعلاً يك اجازه حاصل بشود برای استخدام

آقای لزوم استعدادشان تصویب بشود آن وقت در باب حقوق و رتبه و سایر چیزها بعد از آنیکه با آنها مذاکره کرده اند تعیین نمایند .
وزیر داخله - بقیه بنده آن هاموافق خواهند کرد بجهت اینکه صاحب منصبان سوئدی را که برای زانادامری خواستیم قبول کردند و آرزویم تلگراف داشتیم که با کمال حسن مساعدت تقاضای دولت ایران را پذیرفته اند .

متمن السلطنه - در این باب مخالفت نمیتوان کرد پنی قابل مخالفت نیست بواسطه اینکه برهه ما ما واضح است که اگر دولت بخواهد خود را در جنب دول متعده نگاهداری بکند لازم است که همینطوریکه اقدام در اصلاح مالیه خودش کرده است شروع در اصلاح نظام خودش هم بکند ولی اینکه لازم و ملزوم یکدیگر هستند یعنی باید وفق بدهد و مناسبت داشته باشد این حقوقیکه آنها باید بگیرند با مالیه دولت یش بهتر این بود که وزارت مالیه نظریات خود را میکرد مخصوصاً خزانه دار کل هم نظریات خودش را میگفت که بدانیم این حقوق مناسب مالیه دولت خواهد بود یا خیر ؟

مهر زالملك - بنده تصور میکنم که استخدام صاحب منصب برای نظام از تصویب وزارت مالیه خارج باشد فقط چیزیکه در اینجا میتواند نظر وزارت مالیه و نظر خزانه دار کل در آن دخالت داشته باشد فقط در ضمن تهیه بودجه کل است ممکنست در آنجا نظر وزارت مالیه دخیل و شریک باشد علی الخصوص که این مسئله را ما میدانیم که این حقوقیکه اینجا برای صاحب منصبان تعیین شده است این چندنان چیز زیادی نیست که ما بگوئیم باید مناسبت او را با مالیه مملکت سنجید با آن نفع بزرگی که بواسطه صاحب منصبان در نظام ما حاصل خواهد شد علاوه بر این لابد هم وزارت مالیه تصویب کرده است و هم خزانه دار کل نظری داشته است اما این (آنتی پراتری) که گفتم عرض میکنم بیش از وقت میتوان گفت که اگر این پنجاه و دو هزار تومان و خورده را که در این باب خرج میکنیم (اگرچه بقیه من خیلی کم است) اسباب این میشود که از آن شش هفت کرور پولی را که امروز برای قشون خرج میکنیم يك فائده عده بزرگی ببریم و حتی ممکن است نصف آن بول را صرفه جوئی بکنیم که در مصارف دیگر خرج شود .

حاج سید ابراهیم - کلیتاً این کنترات های مستخدمین خارجه را که بنده دیده ام مختلف است یعنی در بعضی هایش این نکته مخصوصاً ملاحظه شده است که در مدت استخدام خودشان يك عده را تربیت و تعلیم کنند و بدست ما بدهند چنانچه در کنترات صاحب منصبان تویخانه ذکر کرده اند ولی در بعضی ذکر نشده و حال اینکه این نکته واجب الزامی است و در اینجا ذکر نموده اند و معلوم نشده است که پس از چند مدت آنها چند نفر صاحب منصب را برای ما تربیت خواهند کرد و بدست ما خواهند داد یا اینکه بعد از گذشتن مدت استخدامشان باز محتاجیم که آنها خودشان اداره کنند و کنتراتشان را تجدید بکنیم دیگر این مدت استخدام آنها را میخواستم بدانم چقدر است در اینجا باید قید بشود .

وزیر داخله - اما اینکهمیفرمایند در کنترات آنها باید معین شود که در يك مدت معینی آنها يك عده صاحب منصب برای ماتریت کنند این هیچ معمول نبوده است کاین قید را دو کنترات بکنند ولی اینجا اشخاص فعالی خواهند بود مثل همین صاحب منصبانی که بدست ما داده اند و من مطمئن هستم که اگر دولت ایران اسباب اینها را فراهم بکند آنها هم صاحب منصبان صحیح برای ما تهیه خواهند کرد و اما در باب مدت استخدام آنها همین صاحب منصبانی خواهد بود که برای زانادامری استخدام کرده ام .

ادیب التجار - چون سابقه هایکندری چشم مارا ترسانده لازمتست در این موارد بعضی سئوالات نمایم یکی از آنها اینستکه اینجا فقط معلم و مشاق خواهند بود یا چیز دیگر دیگر اینکه لباس آنها و لباس قشونیکه در تحت تعلیم خواهد بود آیا لباس ایرانی خواهد بود یا لباس های دیگر و وضع فورومی را که در قشون میدهند خوبست آقای وزیر جنگ وزیر داخله توضیح بفرمایند تا ما بفهمیم .

وزیر داخله - معلوم است اینها که استخدام میشوند بدست ریاست و بدست فرماندهی کل نخواهند بود و بدست معلمی خواهند بود و لباس آنها هم لباس ایرانی است مثل اینکه برای همین صاحب منصبها هم همینطور معین کردیم و لباسیکه در موقع مشق می پوشند لباس ایرانی است ولی رفور می که میدهند بسته باین است که بیایند و آن قواعدیکه میخواهند بدهند بنویسند بنده عرض کنم .

رئیس - رأی میگیریم که داخل در مواد بشویم یا نشویم آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - تصویب شد ماده اول قرائت میشود (بعبارت ذیل قرائت شد) .
ماده اول - قشون ایران در تحت تعلیم صاحب منصبان خارجه که از زوری انتخاب مجلس شورای ملی و دولت ایران استخدام میشوند اداره خواهد شد صاحب منصبان مزبور مأمور هستند که تشکیلات قشون را موافق بهترین تعلیماتی که مطابق اصول جدید نظام باشد تربیت نمایند .

رئیس - در ماده اول مخالفتی هست ؟
بجهت - اینستله بدیهی است که قشون در تعلیمات مستخدمین خارجه خواهد بود ولی این شکلی که نوشته میشود نمیدانم بطوریکه ماده قانونی است یا وظیفه است بنده این سئوال را میکنم که جوابش داده شود ولو اینکه بیش تمام آقایان معلوم باشد عرض میکنم که این باید بعنوان وظیفه باشد یعنی ما نمی توانیم مجبور بکنیم خودمان را که همیشه یکدسته صاحب منصب خارجه داشته باشیم بلکه میگوئیم این مستخدمین خارجه که میآیند علی الحساب وظیفه شان اینستکه قشون را تعلیم کنند ولی اگر بطور ماده قانونیست که حصر و محدود بکنیم همیشه که يك صاحب منصب ساریائی را داشته باشیم بنده باین ماده مخالفم

وزیر داخله - معلوم است بطور حصر نبود که قانونی باشد همیشه قشون ایران را مستخدمین خارجه اداره بکنند معلوم است بعد از مدتی که ما صاحب منصبها آمدند مدارس را دایر کردند البته صاحب منصب خواهیم داشت و قشون را اداره خواهند

کرد ولی حالا بطور هلی الحساب نوشته میشود که در تحت تعلیم و تربیت آنها خواهد بود .
حاج شیخ اسدالله - بنا بر این فرمایشی که فرمودند ابدأ این ماده لازم نیست که اینجا نوشته شود برای اینکه این اشخاصیکه اینجا نوشته میشود معلوم است برای اداره کرده نظام است و معلوم است که تکالیف آنها چیست بلکه تکالیف و وظایف آنها را هیچ معین نکرده اند و در دیگر يك ماده مینویسد که قشون ما در تحت ریاست خارجه چه اشخاصی معین یا غیر معین باید اداره شود این بکلی خارج از ترتیب استخدام مستخدمین خارجه است و این ماده بکلی بنظر من زیاده است و لازم نیست .

متمن السلطنه - بیک وقتی لایحه قانونی در مجلس میگذرد يك مرتبه يك طرفی است که مثل کنترات است این يك طرفی است که مثل کنترات است یعنی دولت علیه ایران چند نفر صاحب منصب سوئدی را برای اینکه نظام او را اداره نمایند استخدام میکند حالا قبل از اینکه آن مشاقها بیایند نباید دست و پای دولت ایران را بستن و بعضی قوانین را وضع کردن که اسباب زحمت بشود و فایده هم ندارد مثل اینکه ما برای اصلاح کردن مالیه مان از امریکا چند نفر را آن اساسی که بشود آوردیم ولی اینطور نکرده ایم یعنی قبل از اینکه بیایند ننوشتیم که مالیه ایران در تحت ریاست مستخدمین خارجه اداره میشود و اینجا هم بهتر اینستکه همینطور ما يك مستخدمینی که برای تعلیمات نظامی خودمان میآوریم قبل از اینکه بیایند يك قانونی بگذاریم که يك حد و حصری بشود و دست و پای خودمان را نه بندیم بلکه بگذاریم برای وقتی که اینجا آمدند بپیرک از آنها بفرآخور حال خودشان آن خدماتی که مناسب است بدهیم نه آنکه ما حد و حصری قرار بدهیم که آنها اینجا بیایند از اینجا این ماده را در اینجا بنده لازم نمیدانم .

وزیر داخله - بنده رد میکنم فرمایشات آقای متمن السلطنه را بجهت اینکه در این لایحه ما يك حق فرماندهی باینها نداده ایم بلکه نوشته ایم که معلم خواهند بود و اگر بنویسیم که این حقوق ها را نداشته باشند یعنی بنویسیم که در تحت تربیت و تعلیم صاحب منصبان سوئدی قشون ایران اداره خواهد شد هیچ اختیاراتی نخواهد داشت و هیچ کاری نخواهند کرد بنا بر این بنده تقاضا میکنم که این ماده بگذرد .

رئیس - گویا مذاکرات کافی باشد (اظهار کردند که مذاکرات کافی نیست)
آقا شیخ محمد خیابانی - نکته که چند نفر از آقایان فرمودند بنظر من در وهه اول آقای وزیر داخله منتقد نشدند و جواب آنرا ندادند این معلوم است که قشون ایران بعضی ورود مستخدمین سوئدی بکرتبه در تحت نظام و دبیبی این وارد نخواهد شد شاید مشکلاتی برای ما فراهم بشود و موافقی پیش بیاید که بشمان بشویم پس بوزر اینست که این ماده نباشد و البته هر قدر توانستند در تحت تعلیم بیاورند بهتر است .
مهر زالملك - پس از توضیحاتی که از طرف

آقایان وزراء داده شد گمان میکنم که اگر ما اشکالاتی بکنیم اشکالات سطحی وظاهر باشد اینها گفته شد اینک در این ماده نوشته شد مقصود از آن این بوده است که دست و پال دولت ایران اینند که دیگر نتواند از جای دیگر صاحبمنصب استخدام کند خیر هیچ مقصودی نبوده است ولی از طرف دیگر نایب این نکته را هم فراموش کرد دارای محسنات زیادی خواهد بود و آن این است که در مملکت ما یاد هر جا که میخوانند مستخدم بیاروند بایاید اختیارات با آنها داد بایک حدود معین صحتی برای آنها پیش از وقت معین کرد که دیگر بعدها کار کردن یا نکردن آنها مربوط باشناص معین میباشد یعنی اینطور نباشد که اگر یک کسی آمد و خواست که از آنها استفاده بکند بکنند اگر یک کسی آمد و نخواست از وجود های آنها استفاده کند نکند و وجود های معطله باشند این مسئله بعقیده بنده خیلی لزوم دارد و بعد از توضیحاتی که آقایان وزراء دادند معلوم است که یک ترتیب جدیدی که میخوانند تأسیس کنند که در تحت تعلیمات صاحبمنصبان سوئدی که فعلاً استخدام میشوند خواهد بود و این ماده لازم الاجراء خواهد بود و باید این ماده اجباری باشد که تمام آن کسانی که بعدها هم خواهند آمد مجبور نباشند از اطاعت و الا اگر غیر از این باشد و بمبارت آخری بطوریکه میگویند نوشته شود عنوان مستشاری را پیدا خواهند کرد و باین ترتیب این ماده لازم الاجرا نخواهد بود برای اینکه بطریق مستشار اگر آنها را استخدام بکنیم این طور خواهد شد که از مستشار اگر کسی چیزی برسد ممکنست نکوید و حقوق خودش را بگیرد و از جای خودش بیرون نیاید و هیچکاری نکند و پس از آنکه یک کلمه زیاد شود که قشون رفرومه دولت در تحت تعلیمات آنها داده خواهد شد هیچراه ضرری پیدا نخواهد کرد و یک منافع بزرگی را هم دارا خواهد بود و اگر این ماده نباشد آن منافع بزرگ برای ما نیست .

وزیر داخله - خیلی خوبست نوشته شود (قشونی که مطابق رفرود جدید گرفته میشود)
بجهت - نهایت آرزوی ما اینست که قشون ایران بطرز اروپا تربیت شود و یک قشون منظمه صحتی داشته باشیم تمام فرمایشات آقای وزیر داخله و آقای معزز الملک را هم بنده تصدیق میکنم ولی عرض بنده چیز دیگر است عرض کردم این قانون است یا وظیفه است اگر قانون باشد لازمست معایش را اینجا عرض کنم فرض کنیم که این قانون از اینجا گذشت ممکنست که این مسئله بر سبیل اتفاق پیشرفت نکند آتوق باید دید ما میتوانیم صاحبمنصب ایرانی داشته باشیم یا خیر مجبوریم از صاحبمنصب های خارجه استخدام کنیم و لوازم دولتی که مقررات برای ما مجبور شویم استخدام کنیم یا اینکه اگر یک وقتی مدت استخدام آنها تمام شد که مجلس شورای ملی هم مقصر است اصافاً آن وقت قشون ایران بی صاحب منصب خواهد ماند باید اینطور نباشد البته منافع دارد صاحب منصب های اروپائی باید بیاینجا اینها مدرسه برای ما باز کنند افراد نظام ما زبردست آنها تربیت بشوند تمام این ها صحیح است ولی عرض میکنم این نباید بطور

لواء الدوله - اولاً بنده رد میکنم این فرمایش آقای بجهت را که فرمودند ولو از یک دولتی که برای ما مضر است هیچ دولتی برای ما مضر نیست ما با همه دول دوستی داریم و همه با ما دوست هستند اما در خصوص معلمین اروپائی اول کسیکه نظر بمعنی و ظاهر و باطن موافق است بنده هستم بواسطه اینکه من هیچده سال تعلیم گرفتم و دولت از وجود من انتفاع نبرد با وجود این عرض میکنم که اگر صاحب منصبان اروپائی نداشته باشیم نمیتوانیم پنج نفرا اداره بکنیم گر چه بعضی از ما دوهزار نفر را هم اداره کردند ولی درست نتوانستند صاحبمنصبان ایرانی بعضی جهات اداره کردن را فراموش کرده اند یا آن که قوه ندارند و فعلاً نایبست سال لازم است که صاحبمنصبان اروپائی استخدام نایب لکن از یک دولتی که موافق حال و اخلاق ما باشد باینجهت بنده موافقم.
رئیس - آقایان حالا مذاکرات را کافی نمی دانند ؟

وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم با آنچه نمایندگان محترم میگویند میخواهد بنویسد وظیفه آنها این است مخالفتی نیکنم ولی عرض میکنم قبل از اینکه این قانون بپجلس بیاید معلمین خارجه در سنوات سابقه خیلی استخدام شدند و آن ها آمده اند و در کثرت نامه آن ها هم قید شده است که وظیفه آنها تعلیم قشون است و آن ها آمده اند و وجودشان بی مصرف و مصل و باطل مانده است حالا هر طور که میخواهد بنویسد مختارید - اینرا عرض کردم که خاطر نمایندگان محترم مطلع باشد.
رئیس - بنده ای که خودتان پیشنهاد کرده اید رای میکنیم.
وزیر داخله - مختارید .
رئیس - پیشنهادی آقای معزز ابراهیم خان کرده اند قرائت میشود (ببارت ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور نوشته شود .
ماده ۱- وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز باشد سپس باید بیاینجا قشون ما را تربیت بکنند ایضا وظیفه برای آنها قرار بدهیم نه قانون برای مملکت این دو تا خیلی فرق میکند به ترتیب منطقی که در آن نظر بکنیم باید آنها بیاینجا قشون ما را تعلیم بکنم که اگر یک وقتی نتوانستند بکنند در واقع وظیفه خودشانرا بجا نیاورده باشند و اگر یک وقتی ما نتوانستیم آنها باشند باز مختار باشیم چون یکدفعه این است که ما مجبور هستیم که صاحب منصبان ما حتماً باید خارجه باشند در این صورت من هرگز باین رای نخواهم داد بگمتره این است که میگوئیم وظیفه این مستخدمین اینست که تمام قشون ایران را مرتب بکنند بنده مخالف نهامز اما اگر بنویسیم که قانون است که قشون ایران را اداره نخواهد کرد مگر صاحب منصبان خارجه که حتماً همیشه باید صاحب منصبان اروپائی باشند بنده باین مخالفم و این شکل استقلال ما را ازین میبرد و بنده هرگز نمیگذارم که این قانون از این جا بگذرد مگر باین شکل ما بنویسیم که وظیفه آن ها این خواهد بود که قشون ایران را تربیت کنند این صحیح است .

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور نوشته شود .
ماده ۱- وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز باشد سپس باید بیاینجا قشون ما را تربیت بکنند ایضا وظیفه برای آنها قرار بدهیم نه قانون برای مملکت این دو تا خیلی فرق میکند به ترتیب منطقی که در آن نظر بکنیم باید آنها بیاینجا قشون ما را تعلیم بکنم که اگر یک وقتی نتوانستند بکنند در واقع وظیفه خودشانرا بجا نیاورده باشند و اگر یک وقتی ما نتوانستیم آنها باشند باز مختار باشیم چون یکدفعه این است که ما مجبور هستیم که صاحب منصبان ما حتماً باید خارجه باشند در این صورت من هرگز باین رای نخواهم داد بگمتره این است که میگوئیم وظیفه این مستخدمین اینست که تمام قشون ایران را مرتب بکنند بنده مخالف نهامز اما اگر بنویسیم که قانون است که قشون ایران را اداره نخواهد کرد مگر صاحب منصبان خارجه که حتماً همیشه باید صاحب منصبان اروپائی باشند بنده باین مخالفم و این شکل استقلال ما را ازین میبرد و بنده هرگز نمیگذارم که این قانون از این جا بگذرد مگر باین شکل ما بنویسیم که وظیفه آن ها این خواهد بود که قشون ایران را تربیت کنند این صحیح است .

وزیر داخله - اگر چه صاحب منصبانی کدر اداره وزارت جنگ در قشون هستند ممکن است بیاینجا دومدرسه از برای درس دادن ولی تصدیق میکنم پیشنهاد ایشانرا که یکتفر اضافه شود برای مدرسه نظامی ضرر ندارد .
رئیس - پس نوشته خواهد شد ۱۸ نفر .
وزیر داخله - نوشته شود ۲۱ نفر .
رئیس - نیشود بجهت اینکه در ماده اول ۲۰ نفر رای داده شد .

محمد هاشم میرزا - بنده لفظ محدود را لازم میدانم و مخالف هستم .
میرزا ابراهیم خان - بنده هم مخالف هستم در لفظ محدود و منحصر بجهت اینکه بعد از اینکه رای دادیم باین ماده محدود و منحصر کرده ایم باین چند نفر و بعد از این نباید مخالف رای خودمان رای بدهیم .
وزیر داخله - نوشته شود موقتاً بیست نفر است .
رئیس - پیشنهادی آقای حاج سید ابراهیم کرده اند قرائت میشود (باین ببارت خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم که در ماده دوم ذکر مدت استخدام بشود .
رئیس - چه میفرمائید در این پیشنهاد که در ماده دوم ذکر مدت استخدام بشود .
رئیس الوزراء - نوشته شود برای سه سال .
دکتر سعیدالاطباء - بنده لفظ موقتاً لازم

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور نوشته شود .
وزیر داخله - لفظ موقتاً را بردارید .
ماده ۲- عده صاحب منصبانیکه از دولت سوئد استخدام میشوند چهارده نفر صاحب منصب صف و سه نفر صاحب منصب اداری برای مدت سه سال خواهد بود .
رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ (گفته شد: خیر)
رئیس - رای میکنیم باین ماده دوم بترتیبی که خوانده شد آقایانی که این ماده را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد . ماده سوم خوانده میشود (ببارت ذیل قرائت شد) .
ماده ۳- سه نفر صاحب منصب جزء دیگر نیز برای معاونت صاحب منصبانیکه در ماده فوق ذکر شده است و برای تشکیل کادر قشون و تعلیم صاحب منصبان جزء و افراد تاپین استخدام میشود .
حاج سعیدالاطباء - خوبست لفظ کادر را بردارند یک کلمه فارسی جای او بگذارند .
آقا میرزا ابراهیم - در این ماده هم مدت نوشته شود .
رئیس - نوشته میشود .

ارباب کیخسرو - الا در اینجا وقتیکه نیز نوشته شد معلوم است که اینها هم مثل آنها هستند و بهمان مدت استخدام میشوند - ثانیاً اینکه اگر هم میخوانند ذکر مدت بکنند بنویسند بهمان مدت یا بدت فوق دیگر مدت سه سال تکرار است .
وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم (مجدداً ماده بترتیب ذیل قرائت شد)
ماده ۳- سه نفر صاحب منصب جزء دیگر نیز برای معاونت صاحب منصبانیکه در ماده فوق ذکر شده است و برای تشکیل کادر قشون و تعلیم صاحب منصبان جزء و افراد تاپین برای مدت سه سال از دولت سوئد استخدام میشود .
رئیس - رای میکنیم باده سوم بطریقیکه خوانده شد آقایانی که تصویب میکنند این ماده را قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)
رئیس - یا کثرت تصویب شد .
ماده چهارم خوانده میشود (ماده چهارم مجدداً قرائت شد)
رئیس - مخالفی هست (اظهاری نشد) رای میکنیم باده چهارم آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد .
ماده پنجم خوانده میشود (ماده ۵ نیز مجدداً قرائت شد)
رئیس - مخالفی هست (اظهاری نشد) آقایانی که این ماده را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد .
ماده ششم خوانده میشود (ماده ۶ قرائت میشود)
رئیس - مخالفی هست .
مهرزاد الملک - عرض کردم برای مدرسه نظام یکتفر کم است و هیچ نمیتواند برسد بآن وظایفی که برای مدرسه نظامی معین است و اقلاً دو نفر لازم است حالا اگر نیشود زیاد کرد باید اصلاح کرد چون برای مدرسه صاحب منصبان جزء

دو نفر معین کردند اند و برای مدرسه نظام یکتفر در صورتیکه مدرسه نظام کارش خیلی خواهد بود باینجهت بنده تصور میکنم اگر یکتفر از مدرسه صاحب منصبان بردارند و بندر سه نظام بیفزایند بهتر خواهد بود .
دکتر سعیدالاطباء - هیچ لازم نیست بجهت اینکه از طرف وزارت جنگ ممکن است مجدداً یک نفر دیگر برای مدرسه نظام بپجلس پیشنهاد شود استخدام شود دیگر لازم نیست از مدرسه دیگر کم کنید و باینجا بیفزایند خوبست حالا بهمین ترتیب باقی بگذاریم بعد اگر هیئت وزراء صلاح دانستند یکتفر برای مدرسه نظام پیشنهاد خواهد کرد .
رئیس - دیگر مخالفی نیست ؟ (اظهاری نشد)
رای میکنیم باده شش بطوری که خوانده شد آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .
رئیس - تصویب شد ماده هفتم خوانده میشود (مجدداً ماده هفتم قرائت شد)
رئیس - مخالفی هست ؟

دکتر حاج رضاخان - بنده گمان میکنم سئوالیکه آقای ارباب در کلیات در باب حقوق کردند و آقای رئیس الوزراء تصدیق فرمودند و آقای وزیر داخله جواب دادند جواب ایشان متعنه نبود و بنده را قانع نکرد بجهت اینکه بگمتره میگوئیم این عده صاحب منصب از برای ما لازم است و تقسیماتشان هم اینطور باید باشد این داخل در مذاکره کلیات است اما بگمتره میگوئیم منصبشان فلان باشد و شغلشان را هم معین میکنیم این را بنده مخالفم مثلاً معین میکنیم که منصبش یابوری باشد و شغلش فلان و حقوقش هم فلان بکلی این را بنده مخالفم بجهت اینکه بگمتره امتحان کردیم در موقتی که مستخدم از برای زاندارمری میخواستیم در آن لایحه معین کردیم منصب یابوری دارا باشد بعد معلوم شد که در آنجا یابور باین حقوق نیست که بیاید و بجای یابور سلطان آمد حالا هم اینجا یابورم رای بدهیم و بعد اتفاقاً قبول نشود این غلط است کلیه ما باید تصویب بکنیم عده صاحب منصبان را و یک اعتبار را برای استخدام آنها دیگر اینکه داخل در شرایط بشویم که یک آدمی که فلان منصب را دارا باشد و فلان قدر حقوق باو داده شود این چیزی نیست که تصویب مجلس را لازم داشته باشد این داخل در جزئیات شدن است و بعقیده بنده از وظیفه ما هم قدری خارج است بهتر اینست که همان کلیاتش را ما تصویب کنیم و جزئیات آنرا بعهده خود وزراء بگذاریم نه اینکه یک رأی حالا بدهیم بعد نکول کنیم از آن رأیمان بنده عقیده ام اینستکه مقصود عده آقایان وزراء هم همان خواستن پنجاه و هشت هزار تومان و کسری اعتبار است آنرا تصویب کنیم دیگر لازم نیست که داخل جزئیات بشویم .

وزیر داخله - بله مقصود عده همان پنجاه و هشت هزار تومان و کسری اعتبار است همانرا مجلس بدهد دیگر وزراء هم لازم نمیدانند چندان داخل در جزئیات شویم لکن اینکه اینجانب نوشته شده است از روی بصیرت و کمال دقت و اطلاع است بی دقت چیزی نوشته نشده است وزراء هم تمهید

می کنند که باین اعتبار بطوریکه نوشته شده است بهمان رتبه استخدام نمایند .
حاج شیخعلی خراسانی - نوشته است اعتبار بوزیر جنگ داده میشود تبدیل شود بوزارت جنگ .
رئیس - وزارت جنگ نوشته میشود دیگر مخالفی نیست ؟ (اظهاری نشد) .
ماده مزبور با تبدیل لفظ وزیر بوزارت مجدداً خوانده شد) .
رئیس - رای میکنیم باده هفتم بطوریکه قرائت شد آقایانیکه تصویب می کنند قیام نمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند) .
رئیس - تصویب شد ماده هشت خوانده میشود (مجدداً ماده هشتم قرائت شد) .
ارباب کیخسرو - این بملی که در این ماده برای این اشخاص معین کرده اند خواستم بدانم این آن حد اکثر است یا ثابت و لای تقیر است .
وزیر داخله - ثابت و بلا تقیر است .
دکتر سعیدالاطباء - بنده میخواستم سئوال کنم که با آن فرمایش آقای وزیر داخله که اعتبار صحیح است دیگر این جزء بنده میمانی ندارد و هیچ صحیح نیست بجهت اینکه یک شخصی که ما نمیدانیم سرهنگ خواهد بود یا یابور آتوق در اینجا حقوق اداری بدهیم که شهزاد و کسری حقوق آو است این یک چیز بیفایده است آتوق شاید هم آن شخص نباید در این صورت عقیده بنده اینست که این ماده بکلی حذف شود و همان اعتباریکه در ماده هفت بوزارت جنگ داده شده است کافی است .

وزیر داخله - عده همان پنجاه و هشت هزار تومان و کسری است که وزارت جنگ اعتبار میخواهد اینک صورت جزء داده شده است در لایحه قانونی برای اطلاع خاطر نمایندگان محترم است که بدانند بچه جهت این اعتبار باید باین مبلغ بالغ شده است حالا در صورتیکه تصویب نیکند که بجزئیات رای داده شود وزراء هم اصراری ندارند همان اعتبار مقصود است .
رئیس - پس ماده هشتم را مسترد میکنید ؟
وزیر داخله - بله مسترد می کنم .
رئیس - ماده هشتم را مسترد کردند ماده نهم خوانده میشود (مجدداً ماده نهم قرائت شد) .
مهرزاد الملک - تصور میکنم که یک اشتباه لفظی شد باشد و آن اینستکه رئیس آن کمیسیون را رئیس آن هیئت فقط جزء مستخدمین وزارت جنگ نوشته اند در صورتیکه آن کمیته رئیس کمیسیون است و در وزارت جنگ است شاید بخواهد در ارج هم آن تعلیماتیکه لازم باشد بدهد و این گمان میکنم اشتباه شده است خوب است قبل از وزارت جنگ بنویسند رئیس هیئت صاحبمنصبان خارجی بکنفر .

حاج الملک - بنده رئیس صاحبمنصبان را بست نایب سرهنگی کم بدانم یعنی آن کسیرا که ما امید داشته باشیم که تمام قشون ما را اداره کند بعقیده بنده رتبه نایب سرهنگی برای او کم است .
وزیر داخله - برعکس بنده رتبه نایب سرهنگی را زیاد میدانم و همان رتبه یابوری که نوشته شده است کافی است .
لواء الدوله - بنده تمجب دارم که هیچ اسم

قورخانه اینجا برده نشده است و حال آنکه در این موقع قورخانه اهمیتش بیشتر از سایر ادارات ما است چون تمام اینها منوط بقورخانه است وقتی که قورخانه نداشته باشیم سرباز نداریم یعنی سربازیکه تنگ نداشته باشد چه حاصل دارد .

وزیر داخله - برای قورخانه يك مستخدم داریم که سیورتنی است و مدتها است در اینجا است زبان فارسی را هم خوب میداند و تا بحال هم خوب خدمت کرده .

رئیس - پیشنهادی است آقای معزز الملک کرده اند قرائت میشود (بیمارت ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد می کنم که رئیس هیئت صاحب منصبان پیش از صاحب منصبان وزارت جنگ نوشته شود .

وزیر داخله - این منافاتی ندارد برای رئیس صاحب منصبان يك محلی باید معین شود آن محل را وزارت جنگ معین کرده اند هم وزارت جنگ است هم میتواند در خارج درصفت نظام مشغول خدمت باشد .

معزز الملک - بنده هم چون نظرم همین نظر آقای وزیر داخله بود بهین جهت او را خارج کردم برای اینکه او هم میتواند در صفت خدمت بکند هم بواسطه آن رتبه که دارد که رئیس هیئت صاحب منصبان خارجی است میتواند با آنها سررستی کند و در کلیه اصلاحاتی که توسط این هیئت خواهد شد او نظرات بکند و این برای کار خیلی بهتر است در صورتیکه جزو صاحب منصبان اداری بنویسیم فقط کار او اصلاح اداری خواهد بود .

وزیر داخله - باز عرض میکنم هیچ منافات ندارد در وزارت جنگ هم باشد میتواند در خارج هم خدمت بکند بطلاه تصور میکنم اگر در وزارت باشد اهمیتش بیشتر باشد .

رئیس - رأی میگیریم باصلاح آقای معزز الملک آقایانیکه اصلاح معزز الملک را قابل توجه میدانند قیام نمایند (چند نفری قیام کردند)

رئیس - قابل توجه نشد رأی میگیریم بپناه هم آقایانیکه ماده نهم را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - ماده الحاقیه آقای لواء الدوله پیشنهاد کرده اند قرائت میشود (بیمارت ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که باین ماده الحاقیه جزو مواد رای گرفته شود .

ماده ۹ - این صاحب منصبان و معلمین اروپائی حق ندارند که بدون اجازه و تصویب وزارت جنگ احدی از صاحب منصبان ایرانی را عزل و نصب نمایند .

وزیر داخله - عزل و نصب صاحب منصبان نه در اختیار صاحب منصبان خارجه است نه در اختیار صاحب منصبان ایرانی است منوط بتصویب وزارت جنگ و فرمان پادشاه است .

لواء الدوله - عرض کنم چون بنده دیده ام بعضی از صاحب منصبان وقتی وارد میشوند دیگر بهیچ وزیری نگاه نمیکنند خودشان ایرادی میگیرند و خارج میکنند همین قدر که از هیولای يك صاحب منصب خوشش نیاید میگوید این بدره من نیخورد باید خارج گردد دیگر لازم باس بردن نیست بعضی همینطور خارج شدند که بنده خودم هم یکی از آنها هستم .

حاج شیخعلی - بنده اظهار قانون اساسی دارم (رئیس - توبت شما نرسیده است)

حاج شیخعلی - اختصار قانون اساسی دارم و حق تقدم دارم .

رئیس - راجع بنظم مجلس نیست که حق تقدم داشته باشد آقای حاجی و کبیرالرایا فرمایشی دارید بفرمائید .

حاج وکیل الرعایا - از این اختیاری که فرمودند نمیخواستم عرض کنم که حالا برای آنها باقی نمانده است که ما حالا در آن مذاکره بکنیم و لکن چون گفته شد که مستخدمین خارجه برای آن شغلی که معین شده اند شاید تجاوز کنند بنده که تا بحال چنین چیزی ندیده ام و تصور میکنم که تصدیق از طرف ما است و آنها همیشه به تکلیف خودشان عمل کرده اند و میکنند .

حاج شیخعلی - بله در قانون اساسی مصرح است که صاحب منصب های نظامی را نیشود عزل و نصب کرد مگر با توبت خیانت آنهام بتصویب وزارت جنگ و فرمان پادشاه در این صورت این پیشنهاد غلط است .

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای لواء الدوله که بعنوان ماده الحاقیه پیشنهاد کرده اند آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - قابل توجه نشد (مذاکره در کلیات است) مخالفی هست؟

آقا شیخ محمد خیابانی - بنده میخواستم سؤال کنم که نظر هیئت وزراء در این است که بطور رسمی از دولت سؤدد استخدام کند یا بطور غیر رسمی استخدام خواهند شد و کدام بنظر وزراء صحیح میآید .

رئیس - آقای خیابانی سؤال کردند جواب داده نشد .

وزیر داخله - این مطلب میشود بهمان استخدام صاحب منصبان سابق همانطوریکه از دولت خواستیم اینها را هم از دولت میخواهیم .

رئیس - رأی میگیریم باین ماده قانونی که متضمن نه ماده بود یکی آنرا وزراء مسترد داشتند و بهشت مامورهای داده شد آقایانیکه این لایحه قانونی را تصویب میکنند ورقه سفید خواهند داد آقایانیکه تصویب نمیکنند ورقه کبود خواهند داد (در این موقع شروع باخذ اوراق رای گردید آقای حاجی میرزا رضاخان اوراق را باین مدها حسا نمودند ورقه سفید ۱۶

رئیس - با اکثریت ۶۳ رای از ۷۴ نفر نمایندگان حاضر تصویب شد - آقایان حاجی معزز الملک و آقا میرزا احمد سؤالی از آقای وزیر داخله و وزیر مالیه داشتند بفرمائید .

آقا میرزا احمد - سؤال بنده قسمتی از وزیر امور خارجه است که حاضر نمیشود و یکی از وزیر مالیه است که حاضر است از فراریکه شنیده ام از طرف وزارت مالیه بنا بوده است که مأمورینی برونه برای ضبط اموال شجاع السلطنه و سالار الدوله جاهتی رفته اند و در آنجا يك مانی دچار شده اند که از طرف دولت روس گویا از طرف قونسلگری جامتی از قزاقها آمده اند و جلوگیری کرده اند و نگذاشته اند که آنها باموریت خودشان رفتار کنند از آن جهت که راجع

بوزارت مالیه است جواب بگویند تا وقتی که وزیر امور خارجه آمدند بمجلس اجتهادش را که راجع بوزارت خارجه است سؤال کنم .

وزیر داخله - از این مسئله هنوز خبر رسمی بوزارت داخله یا بوزارت مالیه نرسیده است باید تحقیق شود در جلسه آتی عرض خواهیم کرد آنچه رسیده است مسموحات است .

رئیس - دستور پنجشنبه ۱۸ سه ساعت بفرود مانده بقیه قانون انتخابات يك نقره راپورت کمیسیون بودجه راجع بمیرزا عبدالعزیز پیشخدمت - راپورت کمیسیون نظام راجع بمسیو بوتن مستخدم قورخانه (مخالفی هست)؟

دکتر علیخان - بنده همانطوریکه در خارج عرض کردم یادآوری میکنم که قانون اساسی معارف را هم جزء دستور پنجشنبه قرار بدهید و چون مدتی است که راپورت آن آمده و همینطور مانده است .

رئیس - حرورت قانون انتخابات تمام شد قانون اساسی معارف جزو دستور میشود .

آقا خاوار الواعظین - میخواستم عرض کنم بعضی از راپورتها از کمیسیون قوائد عامه آمده است که بایستی جزو دستور بیاید و بنده یکی از آنها را اقتضا کردم که جزو دستور قرار بدهید فرمودید که جزو دستور پنجشنبه خواهد شد - خواهش میکنم که راپورت کمیسیون قوائد عامه راجع به ماشین چرمسازي جزو دستور پنجشنبه شود .

رئیس - ممکن نیست بجهت اینکه بیست و هفتاد از قانون انتخابات و حوزه بندیهای آن مانده است هر وقت آن تمام شد جزو دستور خواهد شد (در این موقع که نیمساعت از شب گذشته است رئیس حرکت کردند و مجلس ختم شد) .

جلسه ۴۰۵

صورت مشرح روز ۵ شنبه ۱۸ شهر شوال المکره ۱۳۲۹

مجلس دوساعت ونیم قبل از فروب آفتاب در تحت ریاست آقای میرزا مرتضی قلیخان نایب رئیس تشکیل گردید صورت مجلس روز سه شنبه ۱۶ را آقای آقا میرزا رضاخان قرائت نمودند . غائبین جلسه قبل

غائبین بدون اجازه - آقایان: حاج آقا میرزا علی اکبر خان - آقا سید محمد باقر ادیب لسان الحکماء

غائبین با اجازه - آقایان: طباطبائی - فرزانه آقایانیکه از وقت مفرود تأخیر نموده اند - دکتر اسمعیل خان ۳ ساعت - دکتر حاج رضا خان ۵۰ دقیقه نجات ۴۰ دقیقه - اهتمام الملک - آقا شیخ رضا ۴۰ دقیقه - دکتر امیر خان - ناصر الاسلام ۳۵ دقیقه - شریف الملهاه - حاج وکیل الرعایا نیم ساعت .

نایب رئیس - آقای بهجت در صورت مجلس فرمایشی داشتند ؟

بهجت - در ماده اول خیلی بطور اختصار ذکر شده است که فلان کس مخالف بود مثل اینکه بنده این کثرت را خلاف قانون دانستم بنده مخالف با اصل این کثرت نبودم و پانزده مخالف نبودم مخالفت بنده این بوده که بشکل ماده قانونی